

نشرکانه

موسیقی دانان امروز رومن رولان
ترجمه رضا رضایی

آماده سازی کارگاه نشر کارنامه

واحد ویرایش مهرداد خاکزاد، ستوده درخشانی، مجید رنجبر، سمیه منیر
حروفچینی و صفحه آرایی شهلا شمس و عادل قشقایی

واحد گرافیک 12 استودیو دوازده و دوازده
عسل کاوسی

خوشنویسی حمید غیراتزاد
تنظیم و اجرای روی جلد کاوه فرمهر، ماهور درخشانی

ناظر چاپ محسن حقیقی
لیتوگرافی فرایند گویا
چاپ ایبانه
صحافی علی

چاپ اول، ۱۳۸۸

چاپ سوم، ۱۴۰۱، ۱۱۰۰ نسخه

همه حقوق چاپ و نشر این اثر انحصاراً برای نشر کارنامه محفوظ است.
هرگونه استفاده از کتاب آرابی و عناصر آرابی این کتاب اکیداً ممنوع است، همچنین هر نوع استفاده تجاری از این اثر یا تکثیر آن به هر صورت (چاپ، فتوکپی، کتاب صوتی و الکترونیک و نشر در فضای مجازی)، کلاً و جزئاً، ممنوع است و پیگرد قانونی دارد.

مراکز پخش و فروش:

پخش کارنامه، خیابان شهید باهنر (نیاوران)، شماره ۱۳۵، تلفن: ۲۶۱۱۷۹۸۵، ۲۶۱۱۷۹۸۶ و ۲۶۱۱۷۹۸۷
فروشگاه بزرگ شهر کتاب نیاوران با همکاری نشر کارنامه، خیابان شهید باهنر (نیاوران)، شماره ۱۳۷
تلفن: ۲۲۲۸۵۹۶۹ • فکس: ۲۲۸۰۸۱۹۲

نشر کارنامه: خیابان کریم خان زند، تقاطع میرزای شیرازی، شماره ۱۱۱، واحد یک، تهران: ۱۵۹۷۹۸۵۷۳۱، تلفن: ۸۸۹۰۴۰۸۳

این کتاب ترجمه‌ای است از:

Musicians of Today
by
Romain Rolland
(Translated by Mary Blaiklock),
Kegan Paul & Trench & Trübner & Co.,
London, 1915 (2nd Edition)

ناشر: نشر کارنامه

ترجمه: رضا رضایی

سرشناسه: رولان، رومن، ۱۸۶۶-۱۹۱۸، Rolland, Romain.

عنوان و نام پدیدآور: موسیقی‌دانان امروز، رومن رولان، ترجمه رضا رضایی.

مشخصات نشر: تهران: نشر کارنامه، ۱۳۸۷.

مشخصات ظاهری: ۳۸۸ ص.

فروست: کارنامه هنر موسیقی: ۳.

شابک: ISBN 978-964-431-069-0

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا.

یادداشت: وضعیت کتاب حاضر از متن انگلیسی با عنوان *Musicians of Today* به فارسی

ترجمه شده است.

یادداشت: ویراست اول کتاب حاضر (متن مختصر) توسط انتشارات مشعل در سال ۱۳۶۹

منتشر گردیده است.

موضوع: آهنگسازان-سرگذشتنامه.

موضوع: موسیقی-فرانسه-تاریخ و نقد.

موضوع: موسیقی-آلمان-تاریخ و نقد.

شناسه افزوده: رضایی، رضا، ۱۳۳۵- مترجم.

رده‌بندی کنگره: رده‌بندی دیویی: ۷۸۰/۹۲۲

شماره کتابخانه ملی: ۱۰۷۳۶۲۸

لیر یا چنگ، ساز آپولو
(خدای هنر و موسیقی در اساطیر کلاسیک)

به یاد محمد زهرایی

• ۱۳۹۲-۱۳۲۸ •

بنیان‌گذار نشر کارنامه

کارنامه هنر موسیقی

رومن رولان

موسیقی دانان امروز

اورفیئوس با نواختن چنگ جانوران را مسحور می‌کند.
موزاییک رومی، قرن چهارم میلادی
موزه شهرداری لائون (استان ان، فرانسه)

رومن رولان

موسیقی دانان امروز

ترجمه رضا رضایی

تهران، ۱۴۰۱

فهرست

پیش‌گفتار مترجم.....	۱۳
هکتور برلیوز.....	۱۷
۱.....	۱۹
۲.....	۴۵
ریشارد واگنر.....	۶۷
زیگفريد.....	۶۹
تریستان.....	۹۱
کامی سن-سانس.....	۹۷
ونسان دندى.....	۱۱۳
ریشارد اشتراوس.....	۱۳۷
هوگو وولف.....	۱۶۵
دون لورنتسو پروزی.....	۱۹۳
موسيقى فرانسه و آلمان.....	۲۰۳
کلود دبوسى.....	۲۲۹
پلئاس و ملیزاند.....	۲۳۱
بیدارى.....	۲۴۱
نظرى به نهضت موسيقايى پاریس از ۱۸۷۰ به بعد.....	۲۴۳
پاریس و موسيقى.....	۲۴۵

۲۵۳.....	نهادهای موسیقایی پیش از ۱۸۷۰.....
۲۶۰.....	نهادهای جدید موسیقایی.....
۲۹۷.....	وضع کنونی موسیقی فرانسه.....
۳۰۵.....	یادداشت‌ها.....
۳۳۳.....	پیوست‌های مترجم.....
۳۳۵.....	اصطلاحات.....
۳۴۷.....	فهرست نام‌ها.....

پیش‌گفتار مترجم

برای محبوب دوردست^۱

نام رومن رولان (۱۸۶۶-۱۹۴۴) برای کتاب‌خوان‌ها آشناست. او خالق رمان‌های عظیم ژان کریستوف و جان شبفته، و نویسنده چند نمایشنامه و جستارهایی در تئاتر و موسیقی است، مانند تاریخ اپرای اروپا پیش از لولی و اسکارلاتی (۱۸۹۵)، منشأ تئاتر غنائی جدید (۱۸۹۵)، گرگ‌ها (۱۸۹۸)، دانتون (۱۹۰۱)، ۱۴ ژوئیه (۱۹۰۱)، و تئاتر مردم (۱۹۰۳). رومن رولان در زمینه نقد و زندگی‌نامه استعداد کم‌نظیری داشت و با آثاری مانند پتهوون (۱۹۰۳)، میکلائو (۱۹۰۵)، زندگی تولستوی (۱۹۱۱) و مهاتما گاندی (۱۹۲۶) خوانندگان بی‌شمار پیدا کرد. او در محافل اجتماعی اروپا بسیار تأثیرگذار بود و فعالیت‌هایش در عرصه دفاع از صلح و مخالفت با هرگونه جنگ، تبعیض نژادی، و ستم ملی و طبقاتی، برایش دوستی‌ها و دشمنی‌هایی به همراه آورد. رومن رولان از معدود بزرگان ادب و هنر است که با گذشت سال‌های عمر به عقاید رادیکال‌تر گرایش نشان داد، به طوری که در اواخر عمر سرانجام از انترناسیونال سوم طرفداری کرد.

رومن رولان در سال ۱۸۹۵ (در بیست و نه سالگی) جایزه بزرگ آکادمی فرانسه را برد (به خاطر کتاب تاریخ اپرای اروپا پیش از لولی و اسکارلاتی) و در همان سال از رساله دکترای خود (منشأ تئاتر غنائی جدید) در دانشگاه سوربون دفاع کرد و سپس کرسی نقد موسیقی به او سپرده شد. پس از سال‌ها فعالیت ادبی، در سال ۱۹۱۵ جایزه نوبل ادبیات به خاطر رمان ژان کریستوف (۱۹۰۴-۱۹۱۲) به او اعطا شد.

رومن رولان در زمینه موسیقی فعالیتی هم‌پایه فعالیت ادبی داشت. در پاریس و ژنوا در رشته موسیقی تحصیل کرد و از سال ۱۹۰۳ استاد و مدرس موسیقی شد. مکاتبات

او با مشاهیر هنر و ادب از گنجینه‌های فرهنگی قرن بیستم به شمار می‌رود — بخصوص مکاتبات جالبش با ریشارد اشتراوس که دوست او بود.

کتاب حاضر به همراه کتاب موسیقی دانان دیروز^۲ در سال ۱۹۰۸ منتشر شد. در هر دو کتاب جستارهایی ستایش برانگیز دربارهٔ بعضی از موسیقی دانان و نیز جریان‌های موسیقایی آمده است که شناخت کامل نویسنده را در زمینهٔ زندگی و کار هنرمندان بزرگ نشان می‌دهد. رومن رولان در موسیقی دانان امروز از هنرمندان هم عصر خود سخن گفته است و با پژوهش در آثار آهنگ سازان و بررسی زندگی آن‌ها سعی کرده چشم خواننده را به گوشه‌ها و زاویه‌هایی باز کند که کمتر در معرض توجه بوده‌اند. کار هنرمندان را نمی‌توان جدا از شرایط آفرینش آثارشان دریافت. مثلاً با مطالعهٔ نوشتهٔ رومن رولان دربارهٔ هکتور برلیوز پی می‌بریم که چه تعبیرهای غلطی از او رواج داشته است. رومن رولان در شرح زندگی برلیوز شناخت عمیق خود را از شخصیت این آهنگ ساز تیره‌بخت نشان می‌دهد. در بخش‌های دیگر کتاب نیز با چنین شناختی مواجهیم.

این جستارها صرفاً برای اهل فن نوشته نشده‌اند، بلکه مخاطب آن‌ها خوانندهٔ هوشمندی است که شاید اطلاعات فنی در زمینهٔ موسیقی نداشته باشد اما به موسیقی علاقه دارد و از خواندن سرگذشت نوابغ هنر لذت می‌برد.

برای لذت بردن بیشتر از آثار موسیقی باید آهنگ سازان را بهتر شناخت. آیا صرفاً با دانستن نام آهنگ ساز لذت بایسته به شنوندهٔ موسیقی انتقال می‌یابد؟ خوب است با شنیدن یک سنفونی یا یک قطعه موسیقی مجلسی پدیدآورندهٔ اثر را نیز بشناسیم؛ و برعکس، پس از آشنایی با این یا آن آهنگ ساز آثارش را بشنویم. با این افزایش شناخت، جاذبهٔ موسیقی گسترش می‌یابد. امیدوارم این کتاب دریچه‌های تازه‌ای برای فهم آثار موسیقی دانان به روی خواننده بگشاید. در این زمانهٔ پراشوب، موسیقی می‌تواند سبب نزدیکی روحی آدم‌ها شود.

سال‌ها پیش که با عطشی شورانگیز ترجمهٔ کتاب را شروع کردم، جاذبهٔ متن چنان بود که شب و روز را از یاد بردم و تب‌الود کار کردم. تشویق و همدلی برخی دوستان شیفته نیز سبب شد در مدت کوتاهی ترجمه را به پایان برسانم. می‌دانید شتابی که از لذت ناشی می‌شود گاهی چشم را کور می‌کند. من هم در کوری این شتاب خیلی چیزها را ندیدم و نفهمیدم (هرچند همان شتاب و جهل با شوقی عظیم همراه بود). حالا که پس از حدود هجده سال با تشویق محمد زهرایی، مدیر نشر کارنامه، در ترجمه تجدید نظر کامل کرده‌ام و عملاً آن را دوباره ترجمه کرده‌ام، می‌دانم که آن خطاهای قبلی دیگر در این ترجمه نیستند و متنی پیراسته‌تر در اختیار خواننده قرار گرفته است.

اما من با این کار علاوه بر زدودن خطاهایم وجود قبلی‌ام را نیز پیراسته‌ام و آن زندگی تب‌آلود سال‌های دوردست را پس رانده‌ام که صد البته با دریغ و درد عجین بوده است؛ اگر خواننده کتاب همان سکروهیجانی را تجربه کند که من در آن سال‌ها تجربه کرده بودم، خوشحال خواهم بود که در این احساس همچنان همراهش هستم. غیر از ناشر حاضر که امکان انتشار پاکیزه این ترجمه را فراهم آورد و اجازه داد وسواس‌های من نیز به وسواس‌های حرفه‌ای‌اش اضافه شود، باید تشکر کنم از همه کسانی که به نحوی از انحا مشوق و مددکارم بوده‌اند، بخصوص جاهد جهان‌شاهی که متن اصلی کتاب را در اختیارم گذاشت، علی چراغی که اهل معرفت بود و سال‌ها پیش بخش‌هایی از ترجمه قبلی را منتشر کرد، عبدالحسین اذرننگ که فصل مربوط به برلیوز را بازخوانی کرد، و پسر رم رامین که در جریان تجدید نظر متن از لحاظ فنی کمک کرد. همچنین سپاسگزارم از ویراستاران ناشر — احمد کسایی‌پور که متن ترجمه را با اصل مقابله کرد و علی‌رضا سید احمدیان که آن را مرور کرد، و دوست عزیزم هومن پناهنده که کل متن ترجمه را دلسوزانه بازخوانی کرد. از همه همکاران نشر کارنامه نیز که برای به سامان رسیدن این کتاب زحمت کشیدند صمیمانه تشکر می‌کنم. توضیح این نکته نیز لازم است که در سراسر متن و درپانویشت‌ها، نام و عنوان همه منابع و مراجع و آثار به فارسی ترجمه شده و ضبط اصلی آن‌ها در انتهای کتاب آمده است.

تهران، تابستان ۱۳۸۷

— رضا رضایی

- ۱ عنوان مجموعه‌ای از شش لید، اثر بتهوون، آپوس ۹۸، برای صدای مردانه (تنور یا باریتون) و پیانو (سال ۱۸۱۶).
- ۲ کتاب موسیقی‌دانان دیروز نیز از همین مترجم همراه با کتاب حاضر منتشر شده است.